

De Nieuwe Kerk Amsterdam

Postbus 3438
1001 AE Amsterdam
Bezoekadres:
Gravenstraat 17
1012 NL Amsterdam

+31 (0)20 626 81 68
mail@nieuwekerkerk.nl
nieuwekerkerk.nl

IBAN NL78 ABNA 0640 1136 99
BIC ABNANL2A
BTW NL005773647B01
KVK 41199682

Achtergrondverhaal

Ontdek De Nieuwe Kerk

Een tentoonstelling waarin de kerk zelf de hoofdrol speelt!

De Nieuwe Kerk start deze zomer met de ingrijpende werkzaamheden ten behoeve van de acht metershoge zuilen, die het 'middenschip' van de kerk dragen, die dringend toe zijn aan een nieuwe fundering. Bijzonder is dat het monument geopend blijft voor publiek gedurende de verschillende fasen van de bouw. Van archeoloog tot aannemer. Bezoekers kunnen een kijkje nemen achter schermen. Daarnaast is ook de tentoonstelling *Ontdek De Nieuwe Kerk* te zien. Een speciale presentatie over de eeuwenlange geschiedenis van de kerk waarin ook archeologie en archeologische vondsten een plek krijgen.

Een loopbrug van twee meter hoog is speciaal gebouwd. Vanaf die plek kunnen bezoekers over de schouders van de archeologen meekijken die op de doordeweekse dagen de bouwplaats – een archeologische beschermingszone – onderzoeken en bewerken voordat de aannemers aan de slag gaan. Daarnaast wordt als in een autobiografie de eeuwenlange historie van De Nieuwe Kerk (1408) verteld. Een veelbewogen geschiedenis van een nationaal monument die onlosmakelijk verbonden is met Nederland en de stad Amsterdam.

Dit achtergrondverhaal bevat verdiepende persinformatie over *Ontdek De Nieuwe Kerk*. Enkele hoogtepunten op een rij die straks ook in deze volgorde te zien zijn.

Afb. 1

600 Jaar geschiedenis

Het nationale monument aan de Dam speelt de hoofdrol in *Ontdek De Nieuwe Kerk*. Waarin 600 jaar geschiedenis aan de hand van bekende en onbekende verhalen wordt verteld en verbeeld. Over middeleeuwse geheimen, koninklijke tradities, katholieke devotie en protestantse soberheid, zeevaarders, schrijvers, maar ook over gewone Amsterdammers. Hoogtepunt is de loopbrug die toegang geeft tot de archeologische zone en bouwplaats. Vanaf daar kan het publiek ook enkele prestigestukken van de kerk, die weliswaar vanwege de bouw zijn ingepakt, bekijken. Over de rijkversierde preekstoel van Albert Jansz. Vinckenbrinck (ca. 1605-1664) en het bekende orgel met schilderijen van Jan Gerritsz. van Bronckhorst (1603-1661) hangt nu doorzichtige bescherming. Een selectie van de archeologische vondsten wordt tentoongesteld in het 'hoogkoor' van de kerk. Daar wordt een speciale 'archeologie-hotspot' ingericht.

De Nieuwe Kerk Amsterdam

In de 'korumgang' maakt de bezoeker een reis door de tijd langs graven, kapellen en kleurrijke muurschilderingen die zijn overgebleven uit de katholieke tijd. Voor kinderen is er, in lijn met de traditie van kerken, een speciaal spelletjesparcours te volgen, van knikkeren tot sjoelen. Een audiotour is gratis beschikbaar.

Rondje kerk spelen

Voor kinderen is er een speciaal spelletjesparcours uitgezet in de zogeheten korumgang van de kerk. Kerken zijn van oudsher meer dan alleen gebedshuizen. Het zijn ontmoetingsplekken. Een plek voor jong en oud in het hart van de stad. Hier werd getrouwd, begraven, gedoopt, geroddeld en ook volop gespeeld. In het kader van die laatste traditie is er een speciaal spelletjesparcours uitgestippeld voor kinderen, gezinnen en families. Van typische oudhollandse spelletjes als sjoelen en zakjes werpen tot spellen als twister, het 'gatenkaasspel' en torens van blokken bouwen. Aan de kassa worden bijbehorende stempelkaarten uitgedeeld. Bij elk volbracht spel mag een stempel worden gezet. Een volle stempelkaart levert een kleine verrassing op bij de kassa. Ook leuk: speciaal, en alleen, tijdens *Ontdek De Nieuwe Kerk* is het toegestaan voor kinderen om kleine (loop)fietsjes en stepjes mee naar binnen te nemen.

Afb. 2

De toren die nooit gebouwd werd

6363 Palen staan onder het wegdek van de Nieuwezijds Voorburgwal. Nog steeds. Ze zijn daar in de zeventiende eeuw geheid om een grote toren van De Nieuwe Kerk te dragen, die hoger had moeten worden dan de Domtoren in Utrecht. Maar meer dan een tien meter hoge voet kwam er niet. Niet alleen de financiën van de stad Amsterdam zaten tegen, ook zag het stadsbestuur de bouw van zo'n enorme toren niet zitten. Het bestuur wilde liever een gloednieuw stadhuis aan de Dam laten bouwen. Het moest duidelijk zijn wie het in Amsterdam voor het zeggen had: de stad, niet de kerk. De tentoonstelling bevat diverse objecten die verwijzen naar dit onvoltooide hoofdstuk in de geschiedenis van De Nieuwe Kerk, zoals een ontwerpschets voor de toren en het zestiende-eeuwse maquetteschilderij van de kerk door Pieter Gerritsz (ca. 1500).

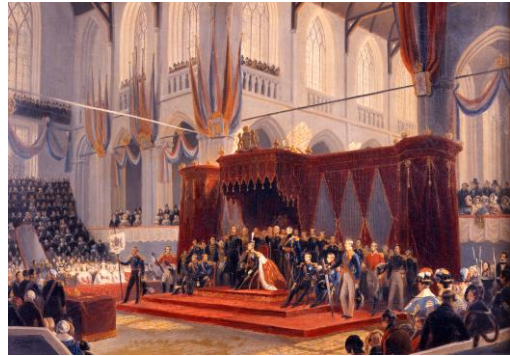
Terug naar de middeleeuwen

Kleurrijk en vol historie is de *Boelenskapel*, een van de oudste, nog middeleeuwse delen van de kerk. De kapel is voorzien van een bonte kleurpracht zoals die hier wellicht in de katholieke tijd te bewonderen was. De kapel bevat het enige zestiende-eeuwse graf in Amsterdam waarop een persoon staat afgebeeld: een lid van de Boelens-familie, een priester die zich 'Ridder van Jeruzalem' mocht noemen omdat hij het Heilige Land had bezocht.

De Nieuwe Kerk Amsterdam

De kerk en de Oranjes

De Nieuwe Kerk is een ware koninklijke kerk. Hier vindt traditioneel de koninklijke inhuldiging plaats, als ook andere officiële koninklijke ceremonies. Deze nationale functie vloeit voort uit de ligging pal naast het Koninklijk Paleis. Het begon met de troonsbestijging van Willem I in 1814. Na hem liepen ook de koningen Willem II en III, de koninginnen Wilhelmina, Juliana en Beatrix en koning Willem-Alexander met hun gevolg van het paleis naar de kerk.

Afb. 3

Voor een van de hoogtepunten in het interieur van De Nieuwe Kerk, het zeventiende-eeuwse geelkoperen koorhek, legden de nieuwe koningen en koninginnen de eed af op de Nederlandse Grondwet. Het zeventiende-eeuwse koorhek werd gemaakt door befaamde edelsmid Johannes Lutma (1584-1669). Een luisterrijk hek, bekroond door twee leeuwen met het wapen van Amsterdam aan de ene kant en het Amsterdamse stadszegel, het koggeschip, aan de andere. De opbouw van het hek met pilasters en hoofdstel is klassiek, maar de decoratie is uitbundiger. Alles golft en fonkelt: getorste zuilen, krullen, ranken, bloemen, vruchten, engelen-, rams- en monsterkoppen, en Lutma's specialiteit, het grillige kwabornament. Met haar vreemde vormen, ontleend aan natuur en menselijk lichaam, duikt deze decoratie overal op.

Afb. 4

Op 2 februari 2002 was De Nieuwe Kerk het toneel voor de kerkelijke huwelijksplechtigheid van de Prins van Oranje Willem-Alexander en Máxima Zorreguieta. Miljoenen televisiekijkers in binnen- en buitenland beleefden deze sprookjesachtige gebeurtenis mee.

Jaarlijks op 4 mei wordt in De Nieuwe Kerk de bijeenkomst voor de Nationale Dodenherdenking gehouden in aanwezigheid van het koninklijk paar, voorafgaand aan de kranslegging op de Dam. Maar ook bij vele tentoonstellingsopeningen waren de staatshoofden en andere leden van het Koninklijk Huis aanwezig. De Oranjes zijn afgebeeld op drie koninklijke glas-in-loodramen en in 2005 werd een nieuw raam onthuld voor het regeringsjubileum van koningin Beatrix.

In een groot wapentableau van Johan Goudeau uit 1991 staan de wapens van de 72 prinsdommen, hertogdommen, graafschappen en andere heerlijkheden die het Huis

De Nieuwe Kerk Amsterdam

Oranje-Nassau in bezit heeft gehad, en die de koning nog steeds in zijn officiële titulatuur voert. Zij zijn geografisch gerangschikt: van de Franse bezittingen, Orange voorop, via Nederland naar Duitsland, met het Nassau-stamslot Dillenburg.

Archeologie-hotspot

Het hoogkoor – de ruimte achter het koorhek – werd oorspronkelijk gebruikt voor speciale gelegenheden, zoals huwelijksplechtigheden. Tijdens *Ontdek de Nieuwe Kerk* wordt het hoogkoor ingericht als informatieve ruimte over het archeologisch onderzoek in de kerk. Hier vertelt stadsarcheoloog van de Gemeente Amsterdam, Thijs Terhorst, in een video over de laatste onderzoeksresultaten en de huidige werkzaamheden (tweetalig ondertiteld). Een selectie vondsten uit het vooronderzoek in 2023 wordt getoond in een vitrine.

Op woensdag- en zondagmiddagen kunnen kinderen en volwassenen onder begeleiding van specialisten op zoek gaan naar vondsten in de ‘archeo-hotspot’. Kijk op de website voor de actuele tijden.

Bezoekers worden begeleid middels een gratis audiotour langs alle hoogtepunten in de kerk die tijdens de werkzaamheden toegankelijk zijn. De aannemer is naar verwachting in december klaar. Daarna zal de tentoonstelling in uitgebreidere vorm te zien zijn en is de kerk helemaal klaar voor het jubileumjaar van Amsterdam 750.

Credits afbeeldingen:

Afb. 1: *Allert Boelens met de Heilige Andries*, ca. 1522, kunstenaar onbekend (Lanwenllwyfo Church, Anglesy, Gwynedd, North Wales, fotograaf: Martin Crampin)

Afb. 2: Het interieur van de Nieuwe Kerk, gezien vanuit de zuidelijke kooromgang bij de Eggertkapel naar het transept en de zuidelijke zijbeuk, Herman P. Schouten, 1796 (Stadsarchief Amsterdam)

Afb. 3: De inhuldiging van koning Willem II, Jacques Joseph Eeckhout, 1841 (Koninklijke Verzamelingen, Den Haag)

Afb. 4: Koninklijke bruiloft, fotograaf: Benelux Press, 2 februari 2002 (ANP)

Contact De Nieuwe Kerk Amsterdam

Afdeling pers en marketingcommunicatie

Madeline van Vliet, Stella Küçüksen en Fleur Vroegindewey

020 6268168 | pressoffice@nieuwekerkerk.nl